

Niekoľko užitočných rád

Neboj sa požiadať o preškolenie alebo pomoc pred zahájením práce na novom zariadení, či pred vykonávaním akejkoľvek novej práce alebo úlohy.

Neboj sa opýtať či požiadať o pomoc, ak si si nie istý pracovným postupom alebo činnosťou, ktorú máš vykonávať.

Neboj sa hovoriť s osobou, ktorá je riaditeľom školy poverená vedením praktického vyučovania alebo praxe a dozorom nad žiakmi o tom, ako je v ich priebehu zabezpečená tvoja bezpečnosť a ochránené tvoje zdravie. Ak máš akékoľvek pochybnosti o ochrane svojho zdravia a bezpečnosti, informuj o tom svojich rodičov alebo zákonného zástupcu.

Okamžite informuj poverenú osobu (majstra, učiteľa, vychovávateľa) aj o najmenších poraneniach, úrazoch, rizikách, či zlom zdravotnom stave teba či tvojich spolužiakov.

V prípade, ak to vyžaduje tvoj zdravotný stav alebo pracovné podmienky, ktorým si počas praktického vyučovania alebo príprave na povolanie vystavený, požiadaj svojho praktického lekára o ďalšie odborné vyšetrenie.

Získaj čo najviac informácií o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a najmä o bezpečnostných a zdravotných aspektoch práce, ktorú vykonávaš. Pomôcť ti môže škola, bezpečnostný technik, ktorýkoľvek inšpektorát práce, regionálny úrad verejného zdravotníctva alebo informácie zverejnené na webových stránkach Európskej agentúry pre BOZP: www.osha.europa.eu; Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR: www.employment.gov.sk (Práca a zamestnanosť, Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci); Inštitútu pre výskum práce a rodiny: www.ivpr.gov.sk, či inde na internete.

Kontakty

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky

Stromová 1
813 30 Bratislava
telefón: +421 2/59 37 41 11

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

Špitálska 4, 6, 8
816 43 Bratislava
ústredňa: +421 2/20 46 00 00

Národný inšpektorát práce

Masarykova 10
040 01 Košice
telefón: +421 55/797 99 40

Vybrané predpisy týkajúce sa bezpečnosti a ochrany zdravia žiakov a študentov

Zákony

1. Zákon č. 61/2015 Z. z. o odbornom vzdelávaní a príprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov
2. Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
3. Zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov
4. Zákon č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci v znení neskorších predpisov
5. Zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Nariadenia vlády SR

1. Nariadenie vlády SR č.286/2004 Z. z., ktorým sa ustanovuje zoznam prác a pracovísk, ktoré sú zakázané mladistvým zamestnancom, a ktorým sa ustanovujú niektoré povinnosti zamestnávateľom pri zamestnávaní mladistvých zamestnancov v znení neskorších predpisov
2. Nariadenie vlády SR č. 281/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri ručnej manipulácii s bremenami
3. Nariadenie vlády SR č. 395/2006 Z. z. o minimálnych požiadavkách na poskytovanie a používanie osobných ochranných pracovných prostriedkov v znení neskorších predpisov

Dokumenty rezortu školstva

Metodické usmernenie č. 4/2009-R z 11. februára 2009 k zavedeniu jednotného postupu škôl, školských zariadení a vysokých škôl pri vzniku registrovaného školského úrazu a pri evidencii nebezpečných udalostí

Desatoro bezpečnosti práce žiaka/učňa pri praktickom vyučovaní a praktickej príprave na povolanie

Žiaci a študenti sa pri získavaní praktických skúseností a overovaní si teoretických poznatkov v praxi stretávajú s rôznymi nebezpečenstvami, rizikami a stávajú sa im často aj úrazy. Predchádzať nehodám a úrazom je možné dôsledným dodržiavaním bezpečnostných predpisov a pokynov vedenia a učiteľov pri praktickom vyučovaní a výchovou a vzdelávaním v oblasti BOZP, primerane veku a zručnostiam žiakov a študentov. Desatoro bezpečnosti práce pre žiakov a študentov predstavuje skrátený návod na predchádzanie nebezpečným situáciám a návod na bezpečné správanie sa na pracovisku zamestnávateľa alebo v školských dielňach.

1. Ako žiak či študent máš v oblasti BOZP tieto základné práva:

- vedieť o tom, s akým nebezpečenstvom sa na pracovisku môžeš stretnúť, ako máš postupovať, aby si bol v bezpečí a aké kroky je potrebné vykonať, ak dôjde k nehode, úrazu, či mimoriadnej situácii,
- dostať o problematike BOZP informácie, pokyny, školenie a inštruktáž, zamerané na konkrétne pracovné činnosti a na konkrétne pracovné miesto alebo pracovisko, kde budeš pracovať,
- byť zabezpečený a vybavený osobnými ochrannými pracovnými prostriedkami (OOPP), potrebnými pre vykonávanie konkrétnej činnosti, dostať sa k nim
- odmietnuť prácu, o ktorej si myslíš, že ju nezvládneš a že ohrozuje tvoje zdravie alebo je „nad tvoje sily“,
- zapojiť sa do činnosti na praxi prostredníctvom otázok, požadovania informácií, oznamovaním nebezpečných pracovných postupov alebo podmienok a žiadať u vedúceho odbornej praxe alebo učiteľa riešiť situáciu, ktorá nastala.

2. Nevykonávaj žiadnu úlohu bez potrebného oboznámenia a zaškolenia či inštruktáže.

Tvoji nadriadení ťa musia oboznámiť s právnymi a podnikovými predpismi na zabezpečenie BOZP. Musíš sa dozvedieť, aké nebezpečenstvá, ohrozenia a riziká sú spojené s tvou prácou. Ak máš pocit, že si sa počas školenia nedozvedel všetko potrebné, neváhaj a nehanbi sa opýtať sa. Pred začatím praktického vyučovania alebo praxe sa žiaci alebo študenti musia zúčastniť podrobného vzdelávania a informovania o dodržiavaní zásad pre bezpečnú a zdravie neohrozujúcu prácu, organizovanú buď školou alebo zamestnávateľom, u ktorého sa príprava alebo prax uskutočňuje. Oboznamovanie a vzdelávanie má byť v podobe vstupného školenia, t. j. pred samotným nástupom na prax, opakované, t. j. v každom novom školskom roku pred nástupom žiakov na cvičné pracovisko; pri zmene pracovného miesta alebo práce na novom stroji alebo zariadení, alebo pri prechode na úplne inú prácu.

3. Praktického vyučovania a praxe sa ako osoba pripravujúca sa na povolanie nemôžeš zúčastniť bez lekárskej prehliadky a odporúčania lekára.

Zákonník práce stanovuje, že zamestnávateľ môže uzatvoriť pracovnú zmluvu s mladistvým iba po predchádzajúcom lekárskom vyšetrení. Tvoj zamestnávateľ je teda povinný zabezpečiť posúdenie zdravotnej spôsobilosti na prácu na základe výsledkov preventívnej lekárskej prehliadky. Na opačnej strane je práve povinnosťou mladistvého zamestnanca podrobiť sa uvedenej zdravotnej prehliadke a to najmenej raz za rok, ak osobitný predpis neustanovuje inak.

4. Na pracovisko vstupuj riadne oblečený a upravený podľa zásad BOZP.

Ak je to potrebné, tak vstupuj len v sprievode osoby (majstra, učiteľa), ktorý praktické vyučovanie alebo prax vedie.

5. Počas praktického vyučovania alebo praxe dodržiuj zásady bezpečného správania sa.

Pri práci, ktorú vykonávaš, sa riad' pokynmi, radami a inštrukciami, ktoré si dostal pri oboznamovaní pred výučbou a ďalej pokynmi učiteľa či majstra, alebo osoby, ktorá praktické vyučovanie alebo praktickú prípravu vedie. Všetky bezpečnostné predpisy a pravidlá sú platné pre pracoviská, stroje a zariadenia, na ktorých pracuješ, pre pracovné postupy a technológie, ktoré používaš, vrátane používania ochranných zariadení a osobných ochranných pracovných prostriedkov (OOPP).

6. Pri práci dodržiavaj pracovnú disciplínu a správaj sa tak, aby si neohrozil svoje zdravie ani zdravie iných osôb.

Počas praktického vyučovania alebo praktickej prípravy si stále žiakom školy a vzťahujú sa na teba ustanovenia školského poriadku. Pri výučbe v školských dielnach, laboratóriách, odborných učebniach alebo na výcvikových pracoviskách, alebo priamo v podnikoch a prevádzkach sa na teba vzťahujú taktiež príslušné špecifické bezpečnostné predpisy pre tieto priestory.

7. Vykonávaj len prácu, ktorá ti bola pridelená a na mieste výkonu práce

(na konkrétnom pracovisku a konkrétnom pracovnom mieste), ktoré určil učiteľ alebo majster praktického vyučovania alebo praktickej prípravy. Neprebiehaj na pracoviská iných spolužiakov, môžeš im vyrušením spôsobiť úraz.

8. Na prácu, ktorú vykonávaš, sa dobre sústreď.

Nepozornosť vedie k zraneniam či úrazom alebo škodám na zariadení.

9. Ak si mladší ako 18 rokov, nesmieš vykonávať práce, ktoré sú so zreteľom na anatomické, fyziologické a psychické zvláštnosti v tomto veku pre teba neprimerané, nebezpečné alebo škodlivé tvojmu zdraviu.

Zároveň nesmieš vykonávať práce, ktoré sú uvedené v Nariadení vlády SR č. 286/2004 Z. z., ktorým sa ustanovuje zoznam prác a pracovísk, ktoré sú zakázané mladistvým zamestnancom, a ktorým sa ustanovujú niektoré povinnosti zamestnávateľom pri zamestnávaní mladistvých zamestnancov v znení neskorších predpisov. Sú to najmä:

- práce spojené so zvýšenou záťažou pohybového aparátu (práca s bremenami
- prekračovanie hmotnostných limitov pri zdvíhaní a premiestňovaní bremien, práce trvalo vykonávané posediačky alebo postojáčky, práce vo vynútenom tempe, pri prácach v pracovných polohách bez možnosti ich striedania),
- práce so zdrojmi ionizujúceho žiarenia,
- práce s karcinogénmi a mutagénmi,
- práce s toxickými látkami nebezpečnými pre ľudskú reprodukciu,
- práce s nebezpečnými chemickými látkami a zmesami kvalifikovanými ako toxické, vysokotoxické a žieravé,
- práce, pri ktorých je človek vystavený olovu,
- práce pri výrobe liečiv a veterinárnych prípravkov obsahujúcich hormóny, antibiotiká a iné biologicky účinné látky,
- práce so zvýšeným výskytom úrazov,
- práce v prostredí pôsobenia oxidu uhoľnatého,
- práce v prostredí, v ktorom je koncentrácia kyslíka v ovzduší nižšia ako 20 objemových jednotiek alebo v prostredí vyžadujúcom používanie izolačných dýchacích prístrojov
- a ďalšie.

Mladistvý zamestnanec môže vykonávať práce podľa odseku 3 NV s výnimkou prác s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi, ak ide o práce, ktoré sú nevyhnutné z hľadiska jeho odbornej prípravy, a ak je zabezpečená dostatočná ochrana jeho zdravia:

- a) potrebnou teoretickou prípravou v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,
- b) sústavným odborným dozorom pri práci,
- c) vhodnou organizáciou režimu práce a
- d) inými opatreniami, napríklad používaním osobných ochranných pracovných prostriedkov, obmedzením práce na dobu nevyhnutnú na získanie potrebných skúseností a správnych pracovných návykov.

10. Ak si mladší ako 18 rokov, vzťahujú sa na teba obmedzenia týkajúce sa pracovnej doby.

Nesmieš napríklad pracovať v nočnej zmene, pracovať nad čas, ako je stanovený pracovný čas, alebo pracovať v tzv. pracovnej pohotovosti. Vo výnimočných prípadoch môžu mladiství zamestnanci, ktorí dosiahli vek 16 rokov, vykonávať nočnú prácu nepresahujúcu jednu hodinu, ak je to potrebné na ich výchovu na budúce povolanie. Ak odpracuješ viac ako 4,5 hodiny, máš nárok na prestávku na odpočinok a jedenie v trvaní 30 minút.